

Tekst II

Łukasz Górnicki (...) był to niepospolity stylista, który przy całym swoim uwielbieniu dla literatury i języków starożytnych pisał wyłącznie po polsku, a władał mową ojczystą tak biegle, jak mało kto w XVI wieku. **Jego język (...) posiada (...) nieznaną przedtem w literaturze naszej szlachetną powagę, a nade wszystko dokładność w wyrażaniu myśli, będącą owocem sumiennej i uczciwej pracy człowieka, który się wręcz kochał w języku ojczystym i wziął sobie za punkt honoru patriotycznego dowieść, że w języku polskim można nie tylko zrozumiale, ale nawet i pięknie wyrazić wszystko, co pomyśli głowa, nie wyłączając myśli najgórniejszych i najgłębszych. (...)**

Otóż postanowił Górnicki oświecać Polaków, dając im do czytania książki pełne mądrości (...).

„Dworzanin polski” składa się z czterech ksiąg. W pierwszej rozmowa toczy się na temat, jakie przymioty zdobić winny prawdziwego dworzanina. Dworzanin powinien być z urodzenia szlachcicem (...), z powołania rycerzem, pełnym męstwa i szlachetności, a nadto człowiekiem wykształconym, który by znał dobrze języki obce, starożytne i nowożytne, który by chętnie czytywał znakomitych poetów, mówców i historyków, umiał pisać dobrze listy, a nawet wiersze, który by wresz-

cie odczuwał piękność muzyki. (...) powinien być człowiekiem fizycznie zdrowym (w myśl zasady starożytnej: „Zdrowa dusza w zdrowym ciele”), biegłym we wszystkich ćwiczeniach rycerskich, a co najważniejsza, powinien mieć „przystalność”, to jest grację, która polega na doskonałej naturalności, na zupełnej swobodzie, na braku wszelkiego „wydwarzania” (to jest przesady) zarówno w ruchach, jak i w mowie. (...)

Nie wolno mu chować dla siebie wszystkich swoich przymiotów; dworzanin jest najbliższym towarzyszem swego pana (króla) i jego to powinien uszlachetniać, bo tym sposobem przyczyni się do szczęścia całego państwa, które zawsze „szczęśliwsze jest, gdzie król cnotliwy rozkazuje”.

Ignacy Chrzanowski „Historia literatury niepodległej Polski”, PIW, Warszawa 1971, s. 175–178

Zadanie 1. Autor ceni język utworów Ł. Górnickiego za

- A. barwność opisów.
- B. nieprzeciętny dowcip.
- C. dokładność w wyrażaniu myśli.
- D. indywidualizację sposobu mówienia bohaterów.

Zadanie 2. Doskonalać język, Ł. Górnicki kierował się

- A. niechęcią do greki.
- B. niechęcią do łaciny.
- C. korzyściami finansowymi.
- D. miłością do języka polskiego.

Zadanie 3. Celem Ł. Górnickiego jako twórcy było

- A. oświecenie Polaków.
- B. rozbawienie czytelników.
- C. ośmieszenie wad Polaków.
- D. skrytykowanie poprzedników.

Zadanie 4. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń i zaznacz odpowiednio w tabeli prawda (P) lub fałsz (F).

Ł. Górnicki chciał udowodnić, że

jest najlepszym pisarzem epoki renesansu.	P	F
tylko rycerz może tak pięknie pisać po polsku.	P	F
w języku polskim można wyrazić wszystkie uczucia.	P	F
w języku polskim można wszystko wyrazić zrozumiale i pięknie.	P	F

Zadanie 5. Za najważniejszą cechę dworzanina Ł. Górnicki uznawał

- A. grację.
- B. męstwo.
- C. mądrość.
- D. wrażliwość.

Zadanie 6. Wskaż umiejętność, której Ł. Górnicki nie wymienia jako przydatnej dworzaninowi.

- A. pisanie listów
- B. pisanie wierszy
- C. władanie bronią
- D. prowadzenie rachunków

Zadanie 7. Przymioty to

- A. wady.
- B. zalety.
- C. rzeczy.
- D. defekty.

Zadanie 8. Wskaż właściwe przyporządkowanie.

A. Dworzanin powinien wykorzystywać swoje umiejętności,	aby	1. przyczynić się do szczęścia całego państwa.
B. Dworzanin powinien ćwiczyć „wydwarzanie”,		2. zasłużyć na nagrodę.

Zadanie 9. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń i zaznacz odpowiednio w tabeli prawda (P) lub fałsz (F).

Cytaty w tekście Ł. Górnickiego zostały zastosowane w celu

ubarwienia tekstu.	P	F
osiągnięcia efektu komicznego.	P	F
potwierdzenia wcześniejszej myśli.	P	F
uwiarygodnienia przedstawionych argumentów.	P	F

Zadanie 10. Z tekstu wynika, że „Dworzanin polski” to

- A. biografia Ł. Górnickiego.
- B. powieść autobiograficzna Ł. Górnickiego.
- C. powieść opowiadająca o życiu jednego z dworzan.
- D. poradnik omawiający zasady obowiązujące dworzan.

Zadanie 11. Przedstaw dwa argumenty potwierdzające, że „Dworzanin polski” był książką odzwierciedlającą idee humanistyczne.

.....

.....

Zadanie 12. Wskaż poprawnie oddzieloną końcówkę fleksyjną.

- A. patriotyczneg-o
- B. patriotyczne-go
- C. patriotyczn-ego
- D. patrioty-cznego

Zadanie 13. Uzupełnij podane zdania odpowiednimi formami liczebników i nazwij je.

A. „Dworzanin polski” składa się z (4) ksiąg.

Liczebnik

B. W (1.) rozmowa toczy się na temat, jakie przymioty zdobić winny prawdziwego dworzanina.

Liczebnik

Zadanie 14. W zdaniu „Nie wolno mu chować dla siebie wszystkich swoich przymiotów” użyto:

1. przyimka i trzech zaimków.
2. partykuły i dwóch zaimków.
3. dwóch przyimków i rzeczownika.
4. dwóch przymiotników i rzeczownika.

- A. Tylko odpowiedź 1. jest poprawna.
B. Tylko odpowiedź 3. jest poprawna.
C. Odpowiedzi 1. i 3. są poprawne, a pozostałe błędne.
D. Odpowiedzi 2. i 4. są poprawne, a pozostałe błędne.

Zadanie 15. Dokonaj analizy składniowej zaznaczonego zdania i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Zdanie to zawiera:

- A. 6 zdań składowych, w tym 1 równoważnik zdania.
B. 8 zdań składowych, w tym 1 równoważnik zdania.
C. 9 zdań składowych, w tym 1 równoważnik zdania.
D. 8 zdań składowych, w tym 2 równoważniki zdania.